

Hälso- och sjukvårdsavdelningen
Mikael Köhler
Tfn 018-611 43 74
E-post mikael.kohler@region uppsala.se

Socialdepartementet

Remissyttrande avseende Rikssintressen i hälso- och sjukvård - stärkt statlig styrning för hållbar vårdinfrastruktur (SOU 2021:71)

Sammanfattning

Region Uppsala avstyrker utredningens förslag och lämnar nedan synpunkter på utredningens överväganden och förslag.

Sammanfattningsvis instämmer Region Uppsala generellt i utredningens problembild att det behövs behovsanalyser på samtliga nivåer i samhället och en ökad systemsyn avseende hälso- och sjukvården som helhet. Det är viktigt att de utmaningar och behov som utredningen lyfter fram får lösningar som bidrar till ett förbättrat helhetsperspektiv, som gagnar såväl den nationella som den regionala nivån. Detta gäller inte minst mot bakgrund av andra nationella initiativ och satsningar. Dessutom behöver kommande fastighetsinvesteringar stämmas av gentemot den nationella högspecialiserade vården så att investeringssatsningarna blir rätt avgränsade och utformade.

Region Uppsala anser att samtliga berörda aktörer inom hälso- och sjukvården behöver arbeta mer integrerat inom ramen för ett vårdinfrastrukturtänk med stöd av olika kompetenser som gemensamt kan bidra till vårdens framtida utveckling, där fastighetsfrågorna är en delmängd. Dock bedömer inte Region Uppsala att utredningens förslag, det vill säga förslag om införande av en lag om rikssintressen avseende fastighetsinvesteringar, är en lämplig lösning på framtidens utmaningar inom hälso- och sjukvården. Förslaget om att stärka den statliga styrningen kring investeringar som påverkar vårdinfrastrukturen via lagstiftning anser Region Uppsala vara fel tillvägagångssätt och riskerar enbart att leda till merkostnader och ineffektivitet för hela systemet.

Region Uppsala ställer sig dessutom tveksam till om en reglering kring samverkan av standarder är rätt väg att gå för att stärka den sjukvårdsregionala samverkan.

Vidare anser Region Uppsala att förslaget om ökat statligt stöd till forskning inom området vårdinfrastruktur dock är värt att bereda vidare i samråd med berörda aktörer inom forskningsområdet.

Utredningens förslag

- **Stärkt statlig styrning genom definierade riksintressen på hälso- och sjukvårdsområdet som ska beaktas vid regionala och kommunala beslut som påverkar vårdinfrastrukturen.**

Region Uppsala ställer sig frågande till om det är den mest effektiva lösningen att inrätta en lag om riksintressen som ska beaktas när kommuner och regioner ska genomföra investeringar i sjukvårdens infrastruktur. Att genomföra en investering föranleds av ett behov där samordning sker i flera steg. De riksintressen som framgår av plan- och bygglagen, som kommunerna har att förhålla sig till, genererar processer som tar lång tid och frågan är om utredningens förslag också kommer att föranleda långdragna processer. Vårdbyggnader och verksamheter är betydligt mera detaljerade och förändringsbenägna och den process som utredningen beskriver riskerar att enbart leda till merkostnader och ineffektivitet för samtliga hälso- och sjukvårdsregioner.

Inom Region Uppsala är en av strategierna för omställningen till en effektiv och nära vård (motsvarande God och nära vård på nationell nivå) fastighetsutveckling, som är tänkt att stödja framtidens hälso- och sjukvård. Redan inledningsvis i detta arbete lades medel in i fastighetsinvesteringsplanen för att på så sätt svara upp mot framtida behov. Dessutom har Region Uppsala tagit fram en etableringsplan för den nära vården som grund för planering av vårdens framtida behov av lokalförsörjning. Utvecklingen av vårdcentrum inom Region Uppsala förväntas bidra till ökad robusthet inom hälso- och sjukvården. Vidare har Region Uppsala identifierat behov av att utveckla samverkan med kommunerna och angränsande regioner för att på så sätt få synergieffekter.

Region Uppsala instämmer i utredningens bedömning att investeringar behöver ses utifrån ett systemperspektiv, men ställer sig inte bakom förslagen som innebär att nationella intressen behöver beaktas på ett sådant sätt som utredningen föreslår. Region Uppsala avstyrker därmed förslagen i sin helhet då dessa inte bedöms stödja utvecklingen, varken rörande omställningen till en mer nära vård eller för att utveckla sjukhusvården.

Styrningen av hälso- och sjukvårdssystemet tenderar att bli allt mer komplex med en ökad statlig styrning, både formellt genom lagstiftning och genom riktade statsbidrag, vilket resulterar i att det blir allt svårare att ta ansvaret som huvudman. Ett genomförande enligt utredningens förslag kommer sannolikt att öka komplexiteten än mer, där det slutligen blir svårt att utkräva ansvar.

Region Uppsala anser dessutom att förslagen inskränker oproportionerligt mycket i det kommunala självstyret.

- **Reglering av interregional samverkan i utveckling av standarder på vårdbyggnadsområdet.**

Region Uppsala instämmer i utredningens överväganden om att den interregionala samverkan behöver utvecklas i frågor som rör vårdens infrastruktur. Frågan är dock om det är området standarder på vårdbyggnadsområdet som behöver regleras. En svårighet kring standarder är vad som egentligen menas då det finns många olika standarder och dessa kan var antingen detaljerade eller övergripande till sin karaktär. Det kan komma att bli en alltför omfattande administrering om det inte blir tydligt från första början vad som menas med standarder. I så fall måste en standard definieras på en så pass övergripande nivå att den tillåter lokala förändringar. När det kommer till ombyggnationer måste det vara möjligt att göra förändringar oavsett eventuella standarder reglerat i lag. Region Uppsala ställer sig därför frågande inför denna typ av förslag kring reglering av standarder.

- **Inrättande av ett statligt fastighetsbolag för hälso- och sjukvården**

Region Uppsala noterar att regeringen valt att inte remissbehandla förslaget om ett statligt fastighetsbolag för hälso- och sjukvården.

- **Ökat statligt stöd till forskning inom området vårdinfrastruktur.**

Region Uppsala har inget att invända mot att staten ökar sitt stöd till forskningen inom området vårdinfrastruktur. Det är dock viktigt att poängtera att regionerna även fortsättningsvis ska kunna finansiera forskning med den inriktning som behövs för den egna regionala utvecklingen. Region Uppsala anser därför att förslaget behöver beredas vidare i samråd med berörda aktörer inom forskningsområdet.

Vidare ser Region Uppsala positivt på de i utredningen föreliggande förslagen avseende utbildning, mer specifikt VFU-platser och anpassade lokaler samt förslagen kring forskning och datalagring. Gällande förslagen relaterade till digital infrastruktur och åtkomst till journal- och hälsodata ser Region Uppsala klara fördelar med utredningens intentioner.

Konsekvenser för Region Uppsala

Som nämnts ovan anser Region Uppsala att – i det fall utredningens förslag ligger till grund för framtida beslut och lagregleringar – att detta kommer att leda till ökade administrativa kostnader samt ineffektivitet i investeringsprocesserna.

För Region Uppsala

Emilie Orring
Regionstyrelsens ordförande

Johan von Knorring
Regiondirektör